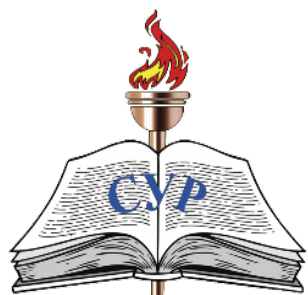

Засуджуємо звірства російської федерації над мирним українським народом!

ВІЛЬНЕ СЛОВО

XXXVI-й РІК НОВОГО ВИДАННЯ /Н-р 3-4/ ЛЮТИЙ 2026 р./ ГАЗЕТА ЗАСНОВАНА 1949 р.

Культурно-просвітницький часопис Союзу українців Румунії

ЧОТИРИ РОКИ БОРОТЬБИ ЗА МИР І НЕЗАЛЕЖНІСТЬ

Минуло понад чотири роки від доленосної дати - 24 лютого 2022 року, коли Росія розв'язала повномасштабну війну проти України, зруйнувавши післявоєнний баланс безпеки в Європі і поклавши край більш ніж вісімдесятирічному періоду миру на континенті. Цей напад, результат довготривалої ескалації гібридних дій і збройного тиску, позначився як найбільший збройний конфлікт у Європі з часів Другої світової війни.

З першого дня Україна веде справедливую, глибоко оборонну війну за свою незалежність і право на існування як вільна держава. З перших тижнів вторгнення українці показали світові приклади неймовірної мужності, стійкості та героїзму, об'єднавшись у спротиві проти агресора, який перевищує їх чисельно та технічно. Захист своєї землі став не лише військовою, а й моральною боротьбою за збереження національної ідентичності, демократичних цінностей та європейського вибору.

З самого початку повномасштабної агресії Україна отримала безпрецедентну підтримку міжнародної спільноти. Увесь цивілізований світ, від США та країн-членів НАТО до Європейського Союзу та інших партнерів, став поруч із Києвом як у політичному, так і в практичному вимірі.

Румунія від початку війни послідовно засудила дії Росії, підтримуючи Україну на різних рівнях: від політичної риторики до конкретних дій на міжнародній арені, від політичного засудження агресії до участі у програмах оборонної співпраці та надання гуманітарної допомоги. У рамках двосторонньої угоди про співробітництво у сфері

безпеки, укладеної в липні 2024 року, Румунія та Україна закріпили багатовимірну підтримку, серед якої: гуманітарна допомога, забезпечення транзитних коридорів, допомога у вирішенні енергетичних проблем та сприяння притулку для біженців.

Союз українців Румунії з перших днів війни активно долучився до підтримки українських біженців та внутрішньо пере-

внутрішньо переміщених осіб в Україні. У 2026 році організація взяла активну участь в міжнародній кампанії «Warmth for Ukraine» (Тепло для України) – ініціативі Світового Конгресу Українців, спрямованій на підтримку енергетичної системи України та її населення, що постраждало від жахливих руйнувань енергетичної інфраструктури.

У межах цієї кампанії СУР оперативно розгорнув національний проект із закупівлі генераторів, електричних кодр, обігрівачів та потужних повербанків. Ці ресурси були направлені до міст і регіонів України, де вони були найбільш потрібні для забезпечення тепла і світла в зимові місяці та підтримки життєво важливої інфраструктури.

Чотири роки війни Росії проти України стали одним із найсерйозніших випробувань для сучасної Європи. Цей конфлікт не лише змінив геополітичний ландшафт, а й став тестом на солідарність для міжнародної спільноти. Український народ

продемонстрував неймовірну мужність і силу волі в боротьбі за свою свободу, а підтримка Румунії та української спільноти в Румунії стала вагомим складовою цієї міжнародної солідарності.

Боротьба триває, і ці чотири роки стали символом незламності, єдності та готовності всього цивілізованого світу стояти поруч з Україною в її праведній боротьбі за незалежність.

Василь КАПТАРУ

міщених осіб. Лідери спільноти ясно висловили позицію солідарності з Україною ще на початку конфлікту. Декларація Парламенту Румунії про засудження російської агресії була зачитана головою СУР, депутатом Миколою-Мирославом Петрецьким, у приміщенні Марамурської філії СУР, що стало символом політичної та моральної підтримки українській державі.

Зі старту гуманітарної кризи СУР організував допомогу не тільки для українських біженців, які опинилися в Румунії, а й для

Україна ближче до Румунії

Влада Румунії обіцяє завершити будівництво автомагістралі із Бухареста до Сірету, що на кордоні з Україною, до 2030 року.

На початку 2026 року Румунія зробила стратегічний крок у розвитку своєї транспортної та оборонної інфраструктури, оголосивши про початок тендеру на третю ділянку швидкісної автомагістралі Сучава – Сірет, яка простягатиметься до кордону з Україною.

Стратегічна автомагістраль до України

Директор Національної компанії з управління дорожньою інфраструктурою Румунії (CNAIR) Крістіан Пістол повідомив на своїй сторінці у Facebook про стратегічну прем'єру! «Ми оголошуємо тендер на «північну ділянку» швидкісної автомагістралі до України! Ділянка 3 (Балківці – Сірет) швидкісної автомагістралі Сучава – Сірет матиме подвійну роль: цивільну та військову». Він додав, що цей проєкт є унікальним

ма шляхом модернізації критично важливої інфраструктури та закупівлі сучасного озброєння.

Значення цього проєкту виходить далеко за межі Румунії. Міст довжиною майже 1 км через річку Сірет, два великі транспортні вузли – Сірет Південь і Сірет Північ, а також Центр обслуговування та координації (CIC) створять сучасну та функціональну транспортну мережу, здатну забезпечити швидку мобільність як цивільного, так і військового характеру.

Водночас співпраця з Україною у модернізації дороги є важливим елементом інтеграції сусідньої країни у європейську безпекову систему. У своїй заяві президентка Європейської комісії Урсула фон дер Ляєн підкреслила важливість схвалення у четвер, 15 січня, національних планів оборони перших восьми держав-членів ЄС: «Затвердження відкриває шлях для першої хвилі довгострокових позик з низькою вартістю, які будуть надані, що дозволить цим країнам терміново посилити військову підготовку та придбати необхідне сучасне оборонне

ри та забезпеченню сучасним озброєнням румунської армії: «Також на основі цього фінансування ми зміцнимо оборонну промисловість за допомогою інвестицій, передачі військових технологій та створення нових робочих місць. Проєкти сприятимуть розвитку військової та цивільної інфраструктури, оснащенню румунської армії сучасним оборонним обладнанням та підвищенню безпеки нашої країни. Це важливий етап у зусиллях Європи щодо зміцнення своєї безпеки».

Згодом під час робочої поїздки до Ясс прем'єр-міністр Іліє Боложан заявив, що будівельні роботи заключних ділянок двох автострад A7 та A8 мають бути прискорені для забезпечення зв'язку регіону та оборонної складової. За словами прем'єр-міністра, найпізніше наступного року повинні розпочатися роботи, щоб реалізація інвестиції відбулася вчасно. Він також зазначив: «Окрім того, що роблять Міністерство транспорту та компанії, які реалізують ці проєкти, органи місцевої влади мають створити умови для того, щоб після підписання договорів на проєктування та виконання, які мають бути укладені навесні цього року, ми могли підготувати роботи таким чином, щоб з осені цього року або найпізніше з весни наступного року ці роботи розпочалися, враховуючи, що обидва проєкти, які фінансуються за програмою SAFE, яка присвячена обороні, але також фінансує ці спільні автомагістралі з подвійною цивільною і військовою роллю, повинні бути завершені до 2030 року».

Комплексний підхід: інфраструктура, оборона, партнерство з Україною

Реалізація цих ініціатив також демонструє важливість європейської солідарності та стратегічної автономії. Як зазначив президент Нікушор Дан, Румунія прагне бути частиною сильного і глобально значущого Євросоюзу, який здатний стати рівноправним партнером у трансатлантичних відносинах та гарантувати безпеку своїм сусідам. Цей підхід передбачає комплексні інвестиції у транспортну, військову та технологічну інфраструктуру, що відкриває нові можливості для співпраці з Україною та іншими країнами Європи.

Таким чином, проєкт швидкісної дороги Сучава – Сірет та стратегічне фінансування через SAFE є важливим прикладом того, як національні та європейські ініціативи можуть взаємодіяти для зміцнення безпеки, розвитку інфраструктури та підтримки сусідніх держав. Інтеграція України у ці проєкти демонструє готовність Румунії та ЄС діяти спільно для забезпечення стабільності, технологічного прогресу та оборонної стійкості у регіоні.

Загалом ця стратегія об'єднує економічний, технологічний і оборонний потенціал, підкреслює значення міжнародної співпраці та відкриває нові горизонти для Румунії, України та Європейського Союзу у сфері безпеки та розвитку.

Василь КАПТАРУ
www.rti.ro

для CNAIR, оскільки вперше передбачає модернізацію частини дороги на території іншої держави – України, включаючи 15 км національної дороги M19, а також будівництво 12,6 км нової швидкісної дороги на румунській території та модернізацію 1,45 км DN2 до пункту пропуску через румунсько-український кордон.

Безпрецедентний проєкт: інфраструктура за межами Румунії

Фінансування проєкту здійснюватиметься за рахунок інструменту SAFE («Безпекові дії для Європи») Європейського Союзу, що відкриває перед Румунією можливість реалізації не лише цивільних, а й військових ініціатив. «Розширення на сусідню державу було вирішальною умовою для отримання цього європейського фінансування через SAFE (Регламент ЄС 2025/1106)», – зазначив Крістіан Пістол. Інструмент SAFE передбачає довгострокові кредити з низькими відсотками, що дозволяє країнам-членам ЄС негайно та ефективно посилювати оборонну спроможність, зокре-

обладнання. Це також інтегрує Україну в безпекову екосистему ЄС і гарантує, що наша підтримка буде як швидкою, так і стійкою».

SAFE: європейський інструмент безпеки та розвитку

Румунія отримала один із найбільших обсягів фінансування у рамках програми SAFE – 16,68 млрд євро, що робить країну другим після Польщі бенефіціаром інструменту на східному фланзі ЄС. За словами міністерки закордонних справ Оани Цою, «ставка полягає не тільки в тому, щоб купити обладнання, а й інвестувати в Румунію». Таким чином, стратегічні інвестиції підтримують не лише розвиток оборонних спроможностей, але й створюють робочі місця та посилюють національну промисловість, а також відкривають можливості для спільних закупівель з Україною та іншими країнами Європейської економічної зони.

Прем'єр-міністр Румунії Іліє Боложан додав, що ці інвестиції сприятимуть розвитку військової та цивільної інфраструкту-

З діяльності голови СУР, депутата Миколи-Мирослава ПЕТРЕЦЬКОГО

Освіта українською мовою в Румунії: послідовна політика підтримки та розвитку

На тлі сучасних викликів збереження мовної та культурної ідентичності національних меншин розвиток освіти українською мовою в Румунії залишається одним із ключових пріоритетів Союзу українців Румунії та його голови, депутата Парламенту Румунії Миколи-Мирослава Петрецького. Його діяльність послідовно зосереджена на захисті права української громади на якісну освіту рідною мовою, підтримці шкіл, педагогів і учнів, а також на забезпеченні стабільності й безперервності навчального процесу.

Важливим елементом цієї роботи є постійний прямий діалог з освітніми установами на місцях. Так, 15 січня відбувся робочий візит до гімназійної школи імені Гелерта Шандора в Мікулі Сату-Марського повіту, де було проведено зустріч із керівництвом закладу. Під час обговорень особливу увагу було приділено змінам у сфері освіти українською мовою та ролі тісної співпраці між школою і Сату-Марською філією Союзу українців Румунії. Саме через конкретні проекти й ініціативи, адаптовані до реальних потреб учнів, така співпраця сприяє підвищенню якості навчання.

Позитивною тенденцією, на яку звертається особлива увага, є зростання кількості учнів, що вивчають українську мову. Це свідчить як про ефективність заходів Союзу українців Румунії, так і про зацікавленість батьків у збереженні мовної спадщини. У цьому контексті були обговорені нові механізми розширення спільних освітніх проектів, зокрема міжповітові та транскордонні обміни, освітні екскурсії та ініціативи, спрямовані на раннє навчання й забезпечення чітких перспектив продовження освіти українською мовою.

Не менш важливим напрямом діяльності є захист прав українських учнів у складних адміністративних ситуаціях. Показовим прикладом стало рішення Караш-Северінського повітового шкільного інспекторату від 8 січня 2026 року, яким було відновлено право учнів Копачельської гімназійної школи на вивчення української мови. Це рішення стало результатом послідовних інституційних і парламентських дій, у тому числі депутатського запиту до Міністерства освіти і науки щодо правильного застосування Закону № 198/2023 про освіту мовами національних меншин.

Ситуація в Копачеле продемонструвала, що формальні або тимчасові адміністративні рішення, зокрема одночасне навчання учнів різних класів, можуть серйозно загрожувати якості освіти. виправлення цієї практики підтвердило принципову позицію: для малих громад функціонування кла-

сів із меншою кількістю учнів є єдиним законним і життєздатним шляхом збереження навчання рідною мовою.

Паралельно з вирішенням конкретних проблем значна увага приділяється розвитку інституційних партнерств. У січні відбулися робочі зустрічі з керівництвом Марамурського повітового центру ресурсів та освітньої підтримки та Будинку педагогічного корпусу Марамурського повіту.

Обговорення були присвячені розширенню співпраці на користь учнів і педагогів, підтримці інноваційних освітніх проектів та безперервній професійній підготовці вчителів.

Особливий акцент був зроблений на підвищенні кваліфікації педагогів української мови. Союз українців Румунії системно підтримує цей напрям через щорічні курси, національні наради вчителів, професійні обміни та партнерства з провідними вищими навчальними закладами Румунії й України. Такий підхід дозволяє оновлювати фахові знання, адаптувати навчальні програми до сучасних стандартів і реальних потреб громад.

Важливим напрямом дій представника української меншини в Палаті депутатів є системне розширення мережі освіти українською мовою, зокрема в тих навчальних закладах, де мовою навчання є румунська. У Марамурському повіті ці зусилля дали конкретні результати у вигляді створення нових груп з вивчення української мови, що відповідає реальним потребам місцевих громад. Саме в цьому контексті 13 січня відбулася робоча зустріч із керівництвом ліцею імені Богдана Воде у Вишеу-де-Сус, під час якої обговорювалися можливості подальшого розвитку навчання українською мовою та забезпечення безперервного освітнього шляху для понад 170 учнів української меншини.

Під час обговорень було підкреслено важливість правильного та єдиного застосування чинного законодавства, сприятливого для навчання мовами національних меншин. Також було відзначено міжнародне визнання румунської моделі захисту прав національних меншин, представленій як приклад передової практики співпраці між державою та етнічними громадами.

Системна підтримка освіти українською мовою реалізується Союзом українців Румунії через широкий спектр програм. Йдеться про забезпечення шкіл сучасним обладнанням, надання стипендій, підтримку учнів у транспортних і житлових питаннях, сприяння доступу до вищої освіти, організацію таборів, конкурсів, олімпіад і культурних заходів. Водночас особливий акцент робиться на підтримці педагогів через програми підвищення кваліфікації.

Узагальнюючи, діяльність Миколи-Мирослава Петрецького як голови Союзу українців Румунії та парламентаря демонструє комплексний підхід до розвитку освіти українською мовою. Поєднання законодавчих ініціатив, інституційного діалогу та практичної підтримки шкіл і вчителів створює реальні умови для збереження мови, культури й освітніх перспектив української громади в Румунії.

Там, де готують разом: українські традиції та кухня як простір єднання

Повернення до витоків і шанування давніх звичаїв залишаються важливою опорою для української громади в Румунії, адже саме через традиції, пісню та кухню передається жива пам'ять про походження і спільні цінності. Яскравим підтвердженням цього стали два заходи, що відбулися наприкінці січня в різних регіонах країни, але були об'єднані спільною ідеєю – збереженням культурної спадщини та багатства української гастрономії.

У п'ятницю, 23 січня, в Негостині Сучавського повіту з ініціативи голови місцевої організації Союзу українців Румунії Нікуліни Клапон її помешкання перетворилося на простір справжніх зимових вечорниць. У теплій атмосфері, біля печі, як це було колись, зібралися члени громади, щоб відродити звичай предків. Українські пісні, передані з покоління в покоління, наповнили оселю душевним теплом і легкою ностальгією.

Члени вокального колективу «Червона калина» не лише співали, а й демонстрували традиційні ремесла - вишивання, в'язання гач-

ком, плетіння. Інші присутні розплутували клубочки ниток, повертаючи до життя заняття, які колись були невід'ємною частиною сільського побуту. Чоловіки з гарним настроєм чистили кукурудзу, доводячи, що спільна праця завжди зближує. Завершенням вечора став багатий стіл із традиційними стравами – варениками з картоплею, смаженою капустою, мамалигою та пухкими пончиками, щедро присипаними цукровою пудрою.

Наступного дня, 24 січня, українська традиція продовжилася вже на узбережжі Чорного моря. Представництво Союзу українців Румунії в Констанці організувало захід «Рум'яна піч. Свято української гастрономії», який став майданчиком для зближення місцевої громади та біженців з України через спільну кулінарну діяльність. У приміщенні СУР зібралися родини, дорослі й діти, щоб разом готувати та презентувати страви, успадковані від батьків і дідусів, об'єднуючи різні покоління та створюючи простір взаєморозуміння й підтримки.

Дегустація відбувалася у святковій атмосфері під акомпанемент старовинної української музики та спогади про кухню різних регіонів України. Особливе місце посіла імпровізована кулінарна майстерня для дітей, які представили сценку «Маленькі пекарі», символічно поєднавши гру з передаванням традицій. Домогосподарки обмінювалися рецептами, змагалися у приготуванні страв і ділилися секретами кулінарної майстерності.

Обидві події, різні за форматом, але єдині за змістом, показали, що українська кухня є не просто набором рецептів, а важливою складовою культурної ідентичності. Через спільну працю, пісню і смак страв відбувається передавання традицій, зміцнюються зв'язки між поколіннями, а громада зберігає свою самобутність. Саме доки ці звичай шанують і плекатимуть з любов'ю та відповідальністю, житиме і пам'ять про коріння українського народу.

Василь КАПТАРУ

Марамуреська філія СУР підбила підсумки рекордного року діяльності

Марамуреська філія Союзу українців Румунії продемонструвала у 2025 році найвищі за всю свою історію показники активності, суттєво посиливши присутність та вплив у житті української громади повіту. Підсумки роботи й окреслення подальших пріоритетів стали головною темою першого у 2026 році засідання Комітету філії, яке відбулося 5 січня в Сігету-Мармаціей, за ініціативи голови СУР Миколи-Миросяла Петрецького.

Аналіз діяльності засвідчив, що філія системно й послідовно підтримувала ключові напрями життя громади: релігійні культи, освіту українською мовою, а також культурні, освітні й наукові ініціативи на місцевому рівні. Протягом року ця підтримка не лише збереглася, а й набула нового змісту завдяки розширенню спектра заходів і залученню ширшого кола учасників.

Особливо показовими стали кількісні результати. У 2025 році Марамуреська філія організувала понад 135 культурних, освітніх, спортивних і наукових заходів, що означає зростання приблизно на 240% у порівнянні з попереднім роком. Така динаміка стала результатом кращої координації, активної роботи співробітників і тісної взаємодії з місцевими організаціями.

Збільшення кількості подій безпосередньо вплинуло на життя громади. Зафіксовано зростання відвідуваності заходів, активнішу участь місцевих громад, а також підвищений інтерес дітей і молоді до української мови, культури та традицій. Діяльність філії дедалі більше сприймається як важливий чинник збереження української ідентичності та передачі культурних і мовних цінностей наступним поколінням.

Фінансово-бухгалтерський звіт за 2025 рік підтвердив ефективність управління ресурсами. Попри значне розширення діяльності, витрати залишалися збалансованими й не зростали пропорційно до кількості заходів. Це дозволило досягати відчутного результату без перевитрат і спрямовувати кошти безпосередньо на потреби громади. Комітет також затвердив кошториси та фінансові плани на найближчий період.

Не менш успішним виявився й початок 2026 року: 11 січня відбувся Міжнародний фестиваль колядок, зимових звичаїв та обрядів українців. Як зазвичай, у заході взяли участь українці з усіх куточків Румунії, гості з України, а також численні офіційні особи. Цей традиційний фестиваль став однією з найпомітніших культурних подій, що об'єднала українців Марамуреша та сприяла популяризації автентичної культурної спадщини.

Підсумовуючи результати року, було відзначено високий рівень організаційної роботи Марамуреської філії та її внесок у розвиток Союзу українців Румунії. Голова СУР Микола-Миросяла Петрецький привітав команду філії з досягнутими результатами, наголосивши на професійному та відповідальному підході до роботи. За оцінками керівництва, закладена у 2025 році основа створює передумови для ще більш активної й результативної діяльності філії у 2026 році на користь української громади повіту.

Василь КАПТАРУ

5-те засідання Моніторингового комітету Програми Interreg NEXT Румунія-Україна 2021-2027

Увівторок, 27 січня 2026 року, в місті Тульча відбулося п'яте засідання Моніторингового комітету Програми Interreg NEXT Румунія-Україна 2021-2027.

Основною метою заходу стало затвердження проєктів, відібраних у межах другого конкурсу малих проєктів, загальним обсягом фінансування 15 605 083 євро. Схвалені ініціативи спрямовані на посилення трансграничного впливу шляхом покращення доступу до освіти, зміцнення належного врядування та розвитку прикордонної співпраці.

Окрім цього, Моніторинговий комітет відібрав проєкти для включення до категорії Операцій стра-

тегічного значення. До таких ініціатив застосовуються спеціальні вимоги щодо комунікації та візуалізації, що ґрунтуються на їх стратегічній актуальності, суттєвому трансграничному ефекті та високому рівні інституційної взаємодії. До цієї категорії було віднесено два проєкти.

Проєкт Flamecontrol ROUA00386, що реалізується у співпраці між Сучавою (Румунія) та Чернівцями (Україна), спрямований на розвиток трансграничної інституційної взаємодії на рівні командування, координації та аналітики. Його реалізація сприяє запровадженню спільних стандартів, удоско-

наленню процедур та підвищенню безпеки реагування. Стратегічний ефект проєкту полягає у зміцненні довгострокового інституційного потенціалу та створенні сталої доданої вартості у сфері врядування й координації між Румунією та Україною.

Проєкт Proall ROUA00392 орієнтований на безпосередню оперативну співпрацю в прикордонному регіоні. Він передбачає здійснення патрулювання, реагування та спостереження із застосуванням дронів і спеціалізованого обладнання, пристосованого до складних природних умов.

(Продовження на 7 стор.)

Володимир Зеленський та Нікушор Дан обговорили спільні енергетичні проєкти

Президент України Володимир Зеленський та президент Румунії Нікушор Дан 30 січня провели телефонну розмову, в якій говорили про спільні енергетичні проєкти.

Про це глава української держави повідомив у своєму Х.

Зеленський розповів, що вони з Нікушором Даном обговорили «спільні енергетичні проєкти, що можуть значно посилити енергетичну безпеку України та Румунії».

Він зазначив, що далі обговорення цих ідей продовжиться на міністерському рівні.

"Дякую пану президенту та народу Румунії за підтримку", – написав Володимир Зеленський.

Читання як інвестиція в майбутнє: між книгою і гаджетом

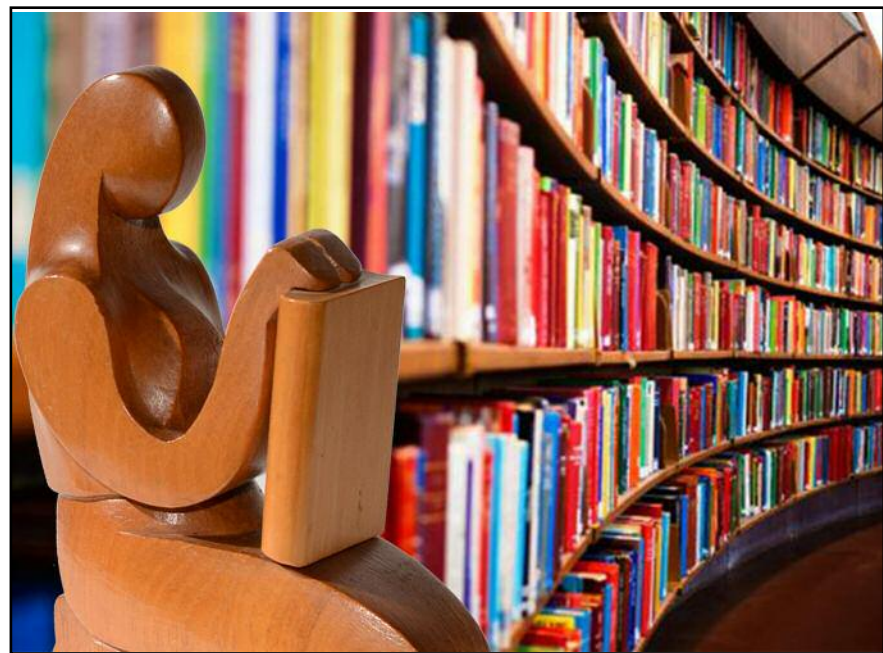
Початок лютого символічно об'єднує дві важливі дати, що нагадують про цінність читання в житті людини. У першу середу лютого світ відзначає Всесвітній день читання вголос. У 2026 році він припаде на 4 лютого. Ініційований нью-йоркською асоціацією LitWorld, цей день об'єднав мільйони людей у понад 170 країнах навколо ідеї сили слова, права кожного на читання і письма та радості спільного занурення в тексти. Уже 6 лютого відзначають День «Відведіть дитину в бібліотеку» – міжнародну ініціативу, започатковану 2011 року фахівцями з роботи з дітьми бібліотек Коннектикуту спільно з художницею Ненсі Елізабет Уоллес. Її мета – підкреслити роль бібліотеки у розвитку дитини та підтримці сімейного читання.

чуття спільного часу, який неможливо замінити.

Регулярне читання має довготривалі наслідки і для дорослих. Воно тренує мозок, стимулює абстрактне мислення, допомагає бачити причинно-наслідкові зв'язки та розвиває навички розв'язання проблем. Художня література поглиблює емпатію, дозволяючи дивитися на світ очима інших людей і культур, а документальні та біографічні тексти розширюють життєвий досвід і змінюють спосіб мислення. Читання також пов'язує зі зменшенням стресу, покращенням сну та підтримкою когнітивного здоров'я в зрілому віці.

Водночас сучасний світ дедалі більше орієнтований на цифрові технології. Гаджети стали невід'ємною частиною повсякденного життя, а для дітей і підлітків – основним середовищем спілкування та дозвілля. Надмірне перебування перед екранами пов'язують із труднощами концентрації, перевантаженням нервової системи, ослабленням пам'яті та зниженням інтересу до живого спілкування. У період, коли мозок активно розвивається, така однобічна стимуляція може заважати повноцінному формуванню мислення, емоційної сфери та уяви.

Попри це, повна відмова від технологій сьогодні неможлива. Тому особливо важливо знаходити

Читання вголос і слухання мають особливе значення, особливо в дитячому віці. Воно не лише сприяє формуванню мовлення, а й активізує роботу мозку, збагачує словниковий запас, розвиває уяву та увагу. Спільне читання створює емоційний міст між дорослим і дитиною, перетворюючи книгу на простір довіри, співпереживання і радості. Історія може бути веселою, напруженою або зворушливою, але в будь-якому разі вона витісняє нудьгу і дає від-

баланс між цифровим середовищем і читанням. Книга пропонує інший темп – повільний, зосереджений, глибокий. Вона тренує пам'ять, увагу, логіку й водночас емоційну чутливість. Всесвітні дні, присвячені читанню та бібліотекам, нагадують: у світі швидких екранів саме читання залишається надійною основою інтелектуального, емоційного й культурного розвитку людини.

Василь КАПТАРУ

КРИЛАТІ ВИСЛОВИ ПРО КНИГУ ВИДАТНИХ УКРАЇНЦІВ

Книги – це ріки, що напоюють моря.
(Князь Ярослав Мудрий)

Дивною і ненатуральною здається людина, яка існує без книги.

(Тарас Шевченко)

Хто полюбить книгу,
той далеко піде у своєму
розвитку. Книга рятує
душу від здерев'яніння.

(Тарас Шевченко)

Книги – морська глибина:
Хто в них пірне аж до дна,
Той, хоч і труду мав досить
Дивнії перлини виносить.

(Іван Франко, з вірша
«Книги – морська глибина»)

Книжки на те пишуть, щоб їх читати,
а на те читаються, щоб роздумати про-
читане.

(Іван Франко)

Є у мене товариші вірні – книжки
добрії.

(Михайло Грушевський)

Життя без книг – як хата без вікна.

(Дмитро Павличко)

Інформація з відкритих джерел

Книжки – справжні загадки

Кажуть, що книга – друг людини. На жаль, деякі люди досі не цінують це неоціненне джерело знань, забуваючи про те, що кілька століть тому читання книг було доступним лише обраним. Стародавні книги писалися вручну, а тому коштували неймовірно дорого. Говорити про них можна нескінченно...

Перші книги в сучасному вигляді виникли в Стародавньому Римі. Виготовляли їх із зігнутих навіл і прошитих аркушів пергаменту.

Однією з найдавніших книг є бухгалтерські записи одного давньоєгипетського фараона. Книжці близько 4400 років.

У стародавньому Константинополі близько 1600 років тому вже функціонувала публічна бібліотека, в якій було близько 120 тисяч вручну написаних книг.

Доступними у Європі книги стали лише в 15-му столітті, коли винахідник Йоганн Гутенберг розробив друкарський верстат.

Найдавніша книга на Русі – «Остромирове Євангеліє», яке датується 1054 роком.

Першим художнім романом вважається «Повість про Гендзі», написана в Японії близько тисячі років тому.

Першою у світі книгою, надрукованою на друкарській машинці, є твір Марка Твена «Пригоди Тома Соєра».

Я читаю книги

Румунія та Україна посилюють енергетичну співпрацю на тлі війни

Міністр енергетики Румунії Богдан Іван у суботу, 7 лютого 2026 року, провів зустріч на румунсько-українському кордоні з першим віцепрем'єр-міністром України, міністром енергетики Денисом Шмигалем. Центральною темою переговорів стала енергетична співпраця між двома країнами в умовах війни та зростаючих викликів для регіональної безпеки.

Під час зустрічі Богдан Іван підкреслив прагматичний і відповідальний підхід Бухареста до підтримки України, поєднаний із чітким пріоритетом захисту власної національної енергетичної системи. «Незалежно від кордонів, конфліктів чи часів, люди повинні мати енергію», – наголосив Богдан Іван, зазначивши, що реальні умови на кордоні часто виглядають інакше, ніж в офіційних документах.

Румунський міністр відзначив зусилля України щодо підтримки функціонування її енергетичної системи в надзвичайно складних умовах війни та збереження синхронізації з європейською мережею. На його думку, регіональна співпраця та технічна координація є критично важливими для стабільності по обидва боки кордону.

Міністр енергетики Румунії заявив, що позиція країни залишається твердою: міжсистемні з'єднання з Україною мають експлуатуватися з дотриманням максимальних стандартів безпеки, зокрема й у надзвичайних ситуаціях. За його словами, Румунія виконує свою роль в рамках Європейської мережі операторів систем передачі електроенергії

(ENTSO-E), підтримуючи українську енергосистему без шкоди для стабільної роботи Національної енергетичної системи Румунії.

У межах обговорень румунська сторона також залучила оператора системи передачі Transelectrica. Через представника компанії Штефеніце Мунтяну сторони предметно розглянули питання безперебійності та балансування мережі, а також управління транскордонними потоками електроенергії.

Зі свого боку Денис Шмигаль повідомив, що сторони обговорили реалізацію домовленостей між президентами України та Румунії щодо будівництва двох нових електроенергетичних інтерконекторів. За його словами, ці проекти мають збільшити пропускну спроможність української мережі та сприяти зростанню імпорту електроенергії, що є важливим для підвищення стійкості енергосистеми в умовах війни.

Окремим пунктом переговорів став розвиток Вертикального газового коридору. Українська сторона наголосила на значному потенціалі цього проекту, зокрема завдяки можливості використання українських підземних сховищ газу, найбільших у Європі. Очікується, що така співпраця дозволить суттєво збільшити транспортні потужності та зробити внесок у газову безпеку Європи.

Денис Шмигаль подякував Румунії за постійну підтримку, зокрема за гуманітарну допомогу, постачання генераторів та аварійну підтримку електропостачання в складний зимовий період.

Василь КАПТАРУ

5-те засідання Моніторингового комітету Програми Interreg NEXT Румунія-Україна 2021-2027

(Закінчення. Поч. на 5 стор.)

Його стратегічна цінність полягає у формуванні оперативного потенціалу з негайними перевагами для громад, довкілля та безпеки, а також у створенні результатів, що можуть бути відтворені як регіональна модель для інших гірських і прикордонних територій.

Окрему увагу під час засідання було приділено проектам прикордонної інфраструктури. Зокрема, підтримано ініціативу з підготовки до створення нового румунсько-українського пункту пропуску «Ремети-Яблунівка». Проект передбачає розробку техніко-економічних обґрунтувань з обох боків кордону, формування спільного плану дій і посилення інституційної співпраці. Його реалізація має зменшити навантаження на чинні переходи, покращити мобільність людей і товарів та сприяти розвитку прикордонних територій.

Також підтримано проект відкриття пункту пропуску «Ізвореле Сучевей-Шепіт», що є наступним етапом реалізації міждержавної угоди між та Румунією та Україною. У межах попередньої програми вже було збудовано мости, під'їзні дороги та здійснено протиаварійні заходи з обох сторін кордону. Поточний проект передбачає технічне оснащення КПП, закупівлю спеціалізованого обладнання та розробку спільної транскордонної стратегії розвитку. Ініціатива сприятиме поглибленню співпраці та наближенню інфраструктури прикордонних регіонів до стандартів Європейського Союзу.

Програма Interreg NEXT «Румунія – Україна» на період 2021-2027 спрямована на підтримку транскордонної співпраці та охоплює Сучавський, Бото-

шанський, Марамуреський, Сату-Марський, Тульчанський повіти Румунії і Закарпатську, Івано-Франківську, Чернівецьку та Одеську області України.

<https://ro-ua.net/>

III-й Форум парламентських комітетів з питань правової політики пройшов у Мойсеї

З 22 по 25 січня в Мойсеї Марамуреського повіту, поблизу кордону з Україною, пройшов III-й Форум парламентських комітетів з питань правової політики під гаслом «Верховенство права як основа європейської інтеграції та захисту основних прав». Форум об'єднав представників профільних комітетів Румунії, Республіки Молдова, України та Албанії в межах міжінституційного діалогу, присвяченого зміцненню верховенства права, розвитку регіональної правової співпраці та підтримці європейського курсу.

У заході взяли участь делегації парламентів зазначених країн у складі голів, заступників голів і членів відповідних комітетів, а також представники судових органів, дипломатичного корпусу та професійних організацій у галузі права, що підтверджує роль Румунії як регіональної платформи для інституційного діалогу та європейської співпраці. Це парламентська дипломатична ініціатива, організована під егідою Комітету з питань правового регулювання, призначень, дисципліни, недоторканості та затверджень Сенату Румунії. Робота форуму була побудована у форматі тематичних панелей, присвячених незалежності судової влади, захисту основних прав, регіональній правовій співпраці та гармонізації національного законодавства з європейськими стандартами.

На форумі в Мойсеї голова Сенату Румунії Мірча Абрудян звернувся до учасників із дружнім посланням, підкресливши вирішальне значення верховенства права в міжнародному контексті, що характеризується нестабільністю та зростаючим тиском на демократичні інститути. У цьому контексті він визначив орієнтири для посилення співпраці та спільного реагування, необхідних для захисту фундаментальних цінностей та зміцнення регіональної безпеки.

«Сьогоднішнє спільне засідання встановлює політичні та інституційні рамки, адже міжпарламентська співпраця має зна-

чення більше, ніж коли-небудь раніше. Наша співпраця є дуже важливою, а це дуже хороша нагода пояснити нашим громадянам, як ми захищаємо національну та регіональну безпеку разом з євроатлантичними партнерами, партнерами зі східного флангу НАТО та партнерами з Чорноморського регіону», – заявив Мірча Абрудян.

Продовжуючи заклик до співпраці та спільної відповідальності, Мірча Абрудян підкреслив, що ця інституційна структура має перетворитися на конкретний робочий простір, орієнтований на вимірювані результати та скоординовані дії. Поза принци-

пами, він наголосив на необхідності чітких механізмів та реальних зобов'язань, здатних зміцнити верховенство права та підвищити довіру громадськості в регіональному контексті, що характеризується ризиками та невизначеністю.

«Парламентська дипломатія – це не просто гасло. Вона має бути активним інструментом, який ми використовуємо на користь інституцій. Ми можемо створити прямі канали діалогу, можемо прискорити законодавчу конвергенцію і, отже, підвищити довіру до інституцій. Тому цілі сьогоднішньої зустрічі мають бути простими та здійсненними. Сформулюймо спільні нап-

рямки законодавчої діяльності з термінами, відповідальними особами та кроками, які необхідно здійснити, зміцнімо інституційні мережі між комісіями з питань правової політики із контактними особами, регулярними обмінами, створімо модель парламентської співпраці, яку можна повторити», – підкреслив спікер Сенату Румунії.

Зі словами привітання до учасників Третього Мойсей-форуму звернувся Голова Верховної Ради України Руслан Стефанчук, наголосивши на особливому значенні цього міжнародного заходу як платформи парламентської дипломатії та символу єдності демократичних держав у час спільних викликів.

«Сьогоднішній форум це не просто зустріч, це потужний сигнал нашої єдності на шляху до спільного європейського майбутнього, що є переконливим свідченням ефективної парламентської дипломатії та стало-го партнерства між нашими державами. І тому я сьогодні хочу подякувати румунській, молдовській та албанській сторонам за послідовну і принципову підтримку України у найскладніший період нашої новітньої історії та за захист мільйонів українців, які сьогодні перебувають у ваших країнах, рятуючись від російської агресії. Я дякую всім парламентарям, які стоять на захисті позиції України на міжнародній арені в інтересах єдиної, сильної і безпечної Європи. Я переконаний, що наше партнерство дасть конкретні рішення і відчутні результати для усіх наших громадян. Висловлюю окрему подяку румунській стороні за ініціативність і готовність брати на себе організаційну відповідальність за проведення таких високих зустрічей», – сказав Руслан Стефанчук.

(Продовження на 9 стор.)

Василь КАПТАРУ
www.rrt.ro

III-й Форум парламентських комітетів з питань правової політики пройшов у Мойсеї

(Закінчення. Початок на 8 стор.)

У свою чергу, голова Парламенту Республіки Молдова Ігор Гросу підкреслив, що зустріч комітетів з питань правової політики парламентів Румунії, України та Республіки Молдова, до якої з цього року приєднався і парламент Албанії, вже стала доброю традицією. Вона, за його словами, відображає спільну зацікавленість у питаннях правосуддя, реформ та європейського майбутнього. Він також наголосив, що реформа правосуддя залишається фундаментальним пріоритетом для Республіки Молдова як країни-кандидата на вступ до ЄС, адже саме вона є основою правової держави та ключовим елементом процесу європейської інтеграції.

Ігор Гросу: «У залі присутні представники однієї з держав-членів Європейського Союзу та трьох країн-кандидатів: Республіки Молдова, України й Албанії. Це формула, що символізує єдність і відповідальність, а передусім – спільне майбутнє. Європейський Союз стане сильнішим і безпечнішим після інтеграції держав, які поділяють його цінності. Такі зустрічі важливі для побудови довіри, кращої координації наших дій та взаємного обміну досвідом. Вони не розв'язують усіх проблем, але створюють необхідні умови для прогресу й розвитку».

У своєму листі до учасників заходу голова парламенту Албанії Ніко Пелеші наголосив, що чотиристороння платформа є надзвичайно важливим механізмом для зміцнення як політичного діалогу, так і технічного співробітництва між парламентами. Він підкреслив, що завдяки цій мережі парламенти можуть обмінюватися законодавчим досвідом, узгоджувати пріоритети реформ та координувати підходи в ключових сферах, таких як реформа правосуддя, інституційна підзвітність та гармонізація зі стандартами ЄС.

Голова Комітету з питань зовнішньої політики, сенатор Тітус Корлеця, привітав присутність представників країн-партнерів, які мають статус кандидатів, перебувають на різних етапах процесу вступу або на початку переговорів, наголосивши, що в нинішніх умовах надзвичайно важливо об'єднати зусилля.

«Ми сподівалися, що в грудні буде ухвалено позитивне рішення на рівні Ради ЄС, і Румунія діяла послідовно для досягнення цього результату. Важко зрозуміти й прийняти перешкоду, створену, зокрема, однією з держав-членів Європейського Союзу. Ми повинні й надалі згуртовуватися, адже відкриття переговорних кластерів для Республіки Молдова та України якісно змінить сам процес приєднання. Для Румунії розширення Європейського Союзу завжди було одним із головних пріоритетів і стратегічним інтересом – як на Балканах, так і на сході. Румунія була активним учасником

і послідовним прихильником цього процесу, що є одним із найуспішніших проєктів Європейського Союзу. Ми й надалі підтримуватимемо його нашим досвідом і допомогою там, де це необхідно».

У цьому дусі співпраці та спільних зусиль сенатор Тітус Корлеця підкреслив, що процес розширення має технічний вимір, в якому верховенство права, незалежність судової влади та боротьба з корупцією є необхідними умовами для прогресу, а також політичний вимір, в якому друзі та партнери відіграють вирішальну роль у ключові моменти. Саме тому такі зустрічі

турований парламентський діалог як ключовий інструмент міждержавної юридичної співпраці, зміцнення верховенства права та незалежності судової влади. Вони наголосили на важливості дотримання принципу поділу влади та незалежності судової системи як фундаменту демократії, а також висловили рішучу підтримку європейському курсу Республіки Молдова, України та Албанії, пропонуючи свою законодавчу експертизу для гармонізації з нормами Європейського Союзу.

Форум підкреслив необхідність скоординованого підходу до боротьби з торгівлею

на парламентському рівні, на його думку, можуть мати визначальне значення, а продовження формату співпраці є надзвичайно важливим.

«Розширення означає не лише переваги, а й зусилля, помилки та жертви. Чесність у цьому процесі є необхідною. Трагедія війни в Україні створила вікно політичних та технічних можливостей для прискорення процесу вступу. Якби не ця трагедія темпи, ймовірно, були б іншими. Румунія від самого початку зайняла тверду та принципову позицію щодо російської агресії проти України, спираючись на повагу до територіальної цілісності, суверенітету та незалежності держав, як фундаментальних принципів міжнародного права».

Тітус Корлеця також сказав, що партнери можуть розраховувати на повну підтримку комітетів із зовнішньої політики та Сенату Румунії загалом, наголосивши на важливості працювати разом на благо наших народів і спільного європейського майбутнього.

Захід завершиться ухваленням і підписанням спільної резолюції, у якій учасники Форуму в Мойсеї підтвердили своє зобов'язання підтримувати та розвивати струк-

людьми, організованою злочинністю та домашнім насильством, сприяючи впровадженню ефективних політик і обміну передовим досвідом. Крім того, учасники закликали до посилення співпраці з судовими органами, прокуратурами та юридичними професіями для формування спільної правової культури, заснованої на професіоналізмі та взаємній повазі. Резолюція встановлює Форум у Мойсеї як постійну платформу парламентського правового діалогу з періодичними зустрічами та механізмами моніторингу, щоб дискусії перетворювалися на конкретні дії та зміцнювали демократію і верховенство права через ефективну правову співпрацю.

Крім цього, учасники Форуму рішуче засудили триваючу агресію Російської Федерації проти України, висловили непохитну підтримку народу України, її суверенітету та територіальної цілісності. Вони підтвердили намір спільно працювати задля припинення війни та відновлення справедливого і стійкого миру, з повагою до норм міжнародного права, а також засудили масовані атаки на енергетичну та іншу критичну інфраструктуру України та закликали до їх негайного припинення.

Історична паралель: єдність як спільна європейська цінність

Історія Європи знає чимало прикладів, коли народи, поділені кордонами імперій, шукали шлях до єдності. Для України та Румунії такими символами стали дві січневі дати: 22 січня – День Соборності України та 24 січня – День об'єднання румунських князівств. Обидва свята уособлюють не лише політичні акти, а й багатовікове прагнення народів до національної цілісності, свободи та самостійності.

24 січня 1859 року відбулося об'єднання Молдови та Волощини під владою одного правителя – Александру Йоана Кузи. Ця подія стала реальним кроком до створення сучасної румунської держави.

Куза був обраний господарем обох князівств, що юридично закріпило їхню єдність. Об'єднання дало змогу розпочати реформи, зміцнити адміністративну систему та поступово сформувати національну ідентичність. Для румунів 24 січня стало символом політичної зрілості та здатності до спільної дії.

22 січня 1919 року в Києві було проголошено Акт Злуки між Українською Народною Республікою та Західноукраїнською Народною Республікою. Цей документ став кульмінацією тривалого процесу формування української національної ідеї.

Текст Акта Злуки був ухвалений Директорією УНР та делегацією ЗУНР. У ньому

наголошувалося на відновленні єдиної держави, поділеної протягом століть між різними імперіями. Як зазначено в офіційному тексті: «Однині воєдино зливаються століттями відірвані одна від одної частини єдиної України».

Хоча через воєнно-політичні обставини соборна держава не змогла зберегтися, сам факт проголошення став моральною та ідейною основою для наступних поколінь українців.

Обидві події мають глибоко спільний зміст: вони стали відповіддю народів на багатовікову історичну роздробленість, спричинену перебуванням під владою різних імперій, що ослаблювало їхню державність. На території сучасної України та на румунських землях саме прагнення до спільної національної ідентичності стало рушійною силою політичних рішень і визначальним чинником об'єднавчих процесів. Сьогодні ці дати нагадують, що єдність не є абстрактним гаслом, а результатом свідомих зусиль, компромісів і відповідальності кожного покоління.

День Соборності України та День об'єднання румунських князівств – це не лише сторінки минулого, а живі символи боротьби за цілісність і свободу. Вони показують, що національна єдність є не разовою подією, а тривалим процесом, який потребує спільної волі. Для сучасних поколінь ці дати залишаються прикладом того, що сила народу починається з усвідомлення власної спільності.

Василь КАПТАРУ

Виховання через символи: День українського прапора в Палтінській школі

Державні символи є важливою складовою історичної пам'яті народу, адже саме в них зосереджено уявлення про минуле, сучасність і майбутнє нації. Прапор України – один із найпотужніших таких символів, що впродовж століть супроводжував українців у боротьбі за право бути собою, зберігати власну культуру, мову та ідентичність.

Жовто-блакитні барви мають глибоке історичне коріння і пов'язані з українським національним рухом XIX-го століття. Саме тоді вони були прийняті культурними, просвітницькими та політичними організаціями, які відстоювали ідеї автономії, самобутності та національного самовизначення.

Після десятиліть випробувань і складного історичного шляху Україна проголосила свою незалежність 24 серпня 1991 року, а 28 січня 1992 року Верховна Рада України офіційно затвердила жовто-блакитний прапор як державний символ незалежної Української держави.

Саме з нагоди цієї важливої дати, 28 січня 2026 року в Палтінській гімназійній школі відбувся тематичний захід, органі-

зований учителькою Константіною Бурсук спільно з учнями. Подія мала виразний освітній і виховний характер та була спрямована на формування в дітей поваги до національних символів, історії та культурної спадщини українського народу.

Під час заходу школярі в доступній та творчій формі ознайомилися з історією Державного прапора України. Діти вирізали з паперу зображення національних символів, працювали в групах, обговорювали їх значення та ділилися власними враженнями. Такий інтерактивний підхід сприяв активному залученню учнів і допоміг їм краще усвідомити символічний зміст кольорів українського прапора.

Учні дізналися, що блакитний колір уособлює чисте небо, мир, свободу, спокій і надію, тоді як жовтий символізує родючі пшеничні поля, багатство землі, працю, достаток і життєдайну силу. Разом ці барви створюють образ України як країни світла, праці та гармонії, де під мирним небом досягають золоті ниви. Саме цей образ став одним із найвпізнаваніших і найбільш зворушливих символів української ідентичності.

(Продовження на 11 стор.)

«Вечір українського кіно» у Лугожжі

26 січня 2026 року Тіміська філія Союзу українців Румунії організувала «Вечір українського кіно», захід, який зібрав молодь, зацікавлену не лише в класичному українському кіно, а й у вивченні та збереженні української культури загалом, ідентичності та національних цінностей.

Участь у заході взяли учні Лугозького теоретичного ліцею ім. Юлії Гасдеу, які вивчають українську мову, разом із вчительками Віолетою Манзур та Аделіною Грездак. Тіміську філію представляли голова Марія Сабо Кондрей та Мар'яна Кубаш, а від місцевої організації в Лугожжі була присутня Іляна Теслевич.

На відкритті пані Марія Сабо Кондрей підкреслила важливість активної участі молоді в житті організації, постійну підтримку з боку СУР та значення збереження українських цінностей і культурної спадщини, зазначивши, що це більше, ніж просто кіно – це можливість

розширити горизонти та провести час із користю.

Програма заходу включала перегляд фільму «Земля» (1930) Олександра Довженка, створеного під впливом творчості Ольги Кобилянської. Цей фільм вважається класикою українського кінематографа та поетичним відображенням життя селянської родини в епоху колективізації, із особливим акцентом на працю, природу та національний світогляд хліборобів. Стрічка здобула світову славу, критики порівнювали Довженка з «Гомером кінематографа», тоді як радянська влада заборонила її до 1958 року через натуралізм і критичне висвітлення класової боротьби.

Після перегляду учні активно обговорили тему кінострічки, ставили запитання та ділилися своїми враженнями. Тематика фільму була актуальною як для підготовки до Олімпіади з української мови та літератури, так і для іспиту на атестат про повну середню освіту.

Союз українців Румунії продовжує підтримувати ініціативи, що сприяють автентичному навчанню, діалогу та активній участі молоді, допомагаючи їй наближати-

ся до цінностей української спільноти та передавати їх наступним поколінням.

Тіміська філія СУР

Виховання через символи: День українського прапора в Палтінській школі

(Закінчення. Поч. на 10 стор.)

Завдяки таким заняттям школярі не лише поглибили знання про національні символи, а й навчилися виявляти повагу до культурних цінностей і традицій. Особливу увагу було приділено вихованню толерантності, взаємоповаги та прийняття культурного різноманіття як важливої складової сучасного суспільства.

Союз українців Румунії й надалі підтверджує свою прихильність до підтримки ініціатив, спрямованих на роботу з дітьми та молоддю. Такі заходи створюють умови для активного пізнання культурних і моральних цінностей, наближають молоде покоління до традицій громади та сприяють форму-

ванню почуття солідарності, відповідальності й поваги до власного коріння.

Сучавська філія СУР

ДЕНЬ СОБОРНОСТІ ВПЕРШЕ ВІДСВЯТКУВАЛИ У КЛУЖ-НАПОЦІ

Перша зустріч у новому 2026 році української громади міста Клуж-Напока відбулася 24 січня на Філологічному факультеті Університету імені Бабеша-Бойоя та була організована українським відділом цього факультету у співпраці із місцевою філією Союзу українців Румунії. Захід «День Соборності України та День Об'єднання Румунських князівств» був присвячений важливим і спорідненим за значенням історичним подіям двох сусідніх народів, актуальність яких, на думку організаторів «є ще відчутнішою в сучасному контексті» міжнародної нестабільності. Історичне об'єднання Української Народної Республіки (УНР) та Західноукраїнської Народної Республіки (ЗУНР) 1919 року в єдину державу Актом Злуки, що відзначається 22 січня, символізує єдність українських земель, історичне прагнення народу до створення суверенної, незалежної та цілісної держави. Так само 24 січня у Румунії вшановується об'єднання румунських князівств об'єднання Молдови та Волощини під проводом Александру Йоана Кузи у 1859 році, що стало першим фундаментальним кроком до створення сучасної незалежної єдиної румунської держави. Ці дати яскраво виділяють важливе спільне і споріднене між Україною та Румунією: у минулому — довгий період розірваності етнічних територій між великими імперіями; в баченні майбутнього — вільно жити та розвиватися на землі своїх предків в одній незалежній державі. І вже тільки по цих причинах про ці події варто говорити більше, їх варто святкувати гучніше.

Після урочистого відкриття події гімнами Румунії та України, першою взяла слово лекторка, д-р філологічних наук Міхаела Гербіл. Свою інформативну доповідь викладачка розпочала із визначення терміну соборність — «це неподільність та цілісність усіх територій України, а також духовна єдність громадян, незалежно від їхньої національності чи віросповідання. Вона спрямована на утвердження справжнього суверенітету й незалежності країни, створення процвітаючої демократичної національної держави». Далі було коротко згадано про історичну подію 1919 року, що стала причиною святкування, та про не менш цікаву історію заснування самого святкування. На завершення пані Гербіл підкреслила важливість цього свята в нашому сьогоденні: «Сьогодні, під час російсько-української війни, значення соборності значно зростає. Вона набуває нового сенсу, стаючи символом національного спротиву та єдності перед обличчям загроз. Українці мають об'єднати зусилля задля збереження територіальної цілісності та суверенітету. Саме тому гаслом цьогорічної інформаційної кампанії є «В єдності сила»».

Про міжнародну ситуацію навколо українських земель на початку 20 століття, про виникнення та політичні рухи всередині двох молодих українських держав, про умови та шлях до підписання Акту Злуки, про об'єднавчі настрої та бажання суспільства йшлося у документальній стрічці, яку було переглянуто далі. Також було розглянуто в деталях перебіг величного святкування, приуроченого підписанню Акту Злуки, що відбулося у Києві на Софіївській площі 22 січня 1919 року. Тоді прозвучали слова, що відображають відношення до цієї події як тогочасного так і сучасного суспільства: «Однині воєдино зливаються століттями одірвані одна від одної частини єдиної України — Західно-Українська Народна Республіка (Галичина, Буковина і Угорська Україна) і Наддніпрянська Україна. Здійснились віковічні мрії, якими жили і за які вмирали кращі сини України. Однині є єдина незалежна Українська Народна Республіка. Однині народ український, визволений могутнім поривом своїх власних сил, має змогу об'єднаними дружніми зусиллями всіх своїх синів будувати нероздільну самостійну державу українську на благо і щастя всього її трудового народу».

Голова Клузької філії Союзу українців Румунії розпочав свою доповідь про Об'єднання Румунських князівств визначенням сутності події: «24 січня —

важливий день в історії Румунії, адже саме цього дня в 1859 році відбулося об'єднання двох румунських князівств — Молдови та Волощини, що стало першим кроком до створення сучасної Румунії. Цей день був проголошений національним святом, і важливі зміни про визнання свята були внесені в законодавство країни в 2014 році. ... Цей день став символом національної єдності та незалежності Румунії.» Доповідач ознайомив присутніх із загальною політичною ситуацією в регіоні в 19 столітті, на якій відобразилася боротьба трьох великих сусідніх імперій — Австрійської, Російської та Османської. Лавіюючи між цими трьома силами, румунські еліти скористалися підтримкою і допомо-

гою Франції на своєму шляху до створення і міжнародного визнання нового державного формування. «Йде мова про подвійне обрання полковника Александру Йоана Кузи, 5 січня 1859 року в Яссах правителем Молдовського князівства та 24 січня того ж року в Бухаресті господарем Волощини. Таким чином він був проголошений господарем Об'єднаних князівств. Обранням єдиного правителя було результатом величезних зусиль, докладених щонайменше двома поколіннями еліт, які вирішили побудувати румунську державу за сучасним європейським зразком», — також зазначив пан Гербіл.

Урочистості додало прослуховування емблематичної для румунів пісні «Гора об'єднання» («Hora Unirii») на слова відомого румунського письменника Васіле Александрі та музику Александра Флехтенмахера. Цей патріотичний твір, який закликає до об'єднання волохів та молдован, є одним із символів події 1859 року. Його вважають гімном єдності, національного братерства та спільної ідентичності, який має глибоке історичне й символічне значення для Румунії.

Продовженням художньої частини заходу стало поетичне зачитування віршів про Соборність, в якому прийняли участь Олена та Олексій Астафєви, Ольга Павлюк, Ірина Щур, Олена Пономаренко, Надія Книш та Наталія Гриценко — постійні учасники зустрічей української громади в Клужі.

Вже звичними, але кожного разу кращими й чаруючими, стали музичні дарунки від групи «Мальви». Цього разу у виконанні Світлани Смирнової, Ганни Матвієнко, Діани Міловідової і Наталії Гриценко та під акомпанемент баяниста пана Володимира Албула прозвучали такі відомі широкому колу пісенні шедеври як «Червона рута», «Гуцулка Ксеня», «Ой джигуне, джигуне» та «Ой, у лузі червона калина». Ці твори переросли із просто ліричних пісень у символи любові та відданості всьому рідному; із народної жартівливості — у символ вірності та шани своєму корінню; із патріотичної пісні минулого століття — у символ спротиву російській агресії в наші дні. Тому вони й викликали живий відгук у залі, заставили підспівувати й самих врівноважених. У продовженні Смирнова Світлана та Туткевич Маргарита своїм чутливим виконанням пісні «Чорнобривці» змусили просльозитися багатьох із присутніх. Адже цей твір говорить про батьків, рідні місця та близьких людей; про часи дитинства; про те, чого вже не вернути — речі, про які важко говорити чи слухати без сліз. На тему любові до України та віри у її майбутнє прозвучали сучасний шлягер «Україна — це ти» (виконали Смирнова Світлана, Туткевич Маргарита, Романенко Надія), християнська пісня «Молитва за Україну» (Смирнова Світлана, Туткевич Маргарита) та «Єднаймося, браття» (Туткевич Наталя).

Піснями, віршами та доповідями організаторам вдалося створити атмосферу гідності, взаємоповаги і близькості, відчуття єдності спільноти — об'єднуючих засад як румунського так і українського народу, цінностей, що залишаються ключовими в національних спільнотах українців і румун понині.

Ольга СЕНИШИН

Косівська кераміка - нове покоління

Під такою назвою 29 січня 2026 року в Косівському музеї народного мистецтва та побуту Гуцульщини (філія Національного музею НМГП імені Й. Кобринського) відбулося відкриття виставки, що презентувала твори сучасних молодих митців, які працюють у традиційній техніці косівської мальованої кераміки.

Її відвідали поціновувачі мистецтва, серед яких представники районної влади та органів самоврядування, журналісти, науковці, мистецтвознавці, музейники, студенти та викладачі Косівського фахового коледжу та інституту-ту прикладного та декоративного мистецтва, творча інтелігенція гуцульського краю.

У залах музею глядачі поринули у світ традицій і краси косівської кераміки – унікального мистецтва, яке внесене до Списку нематеріальної культурної спадщини ЮНЕСКО.

На суд глядачів свій доробок молоді майстри-керамісти представили молоді керамісти, серед якого – чудовий декоративний та вжитковий посуд, панно, кахлі, скульптури, свічники, які вражають характерною кольоровою гамою, унікальністю візерунків, майстерністю виконання.

Експозиція презентувала твори 8 сучасних косівських майстрів – представників молодого покоління. Тут автори, що зростали в середовищі керамічної школи Косова, а також і ті, хто прийшов у гончарне ремесло недавно, але працює в автентичній техніці.

«Косівська кераміка – це не лише спадщина, зафіксована в музеях, а жива практика, яка розвивається, реагує на час і відкриває нові імена. Зберігаючи традиційні технології, орнаментику та образну мову, молоді майстри пропонують власне бачення форми, сюжету й пластики.

Виставка «Косівська кераміка – нове покоління» – це розповідь про тяглість, спадкоємність і впевнене майбутнє унікальної традиції, що продовжується в руках нових авторів», – такими словами відкрила захід Вікторія Яремин – завідувачка музею, розробниця інноваційних музейних проєктів.

Глядачі отримали можливість полюбуватися керамічними виробами Вікторії Никифорок – майстрині народної творчості Прикарпаття (2023), учениці заслуженої майстрині народної творчості України Іванни Козак-Ділеті, засновниці власної майстерні в Яворові; Миколи Чорного – майстра художньої кераміки, представника відомої родинної династії Ореста та Марії Чорних, учасника всеукраїнських і регіональних виставок; Анастасії Близнюк-Шуфлетюк – майстрині сучасної косівської мальованої кераміки, засновниці бренду Roots Keramik – простору для ручної, унікальної роботи з глиною, адаптованої до сучасного використання, яка працює в майстернях Косівського осередку Національної спілки художників України; Владислава та Олександра Міленків – братів-керамістів зі Старого Косова, творчий шлях яких вирізняється родинною тяглістю у мистецтві кераміки; Марії-Терези Троць /Maria-Tereza Trots – керамістки з Косова, представниці третього покоління Ігоря та Христини Троць – засновників творчої майстерні «Кераміка сім'ї Троць» (з 1997), президентської стипендіатки (2021), учасниці міжнародних мистецьких проєктів, яка працює з орнаментом як з універсальною візуальною мовою; Уляни Бальдиш – майстрині традиційної косівської кераміки, яка працює в автентичній техніці ритування; Василя Ігошина – майстра художньої кераміки, який відроджує традиційний стиль керамічного розпису селища Кутів, працює у власній майстерні в Старих Кутах, створюючи ужиткові та декоративні вироби в класичних техніках.

Представлені роботи авторів – лише невеличка частина з їх творчого доробку, але вони яскраво репрезентують мистецькі пошуки і експерименти, де традиція перегукується з сучасністю, а зелено-коричнева палітра творів, тонкі орнаменти й символи передають дух Карпат і тепло рук майстрів.

Під час відкриття виставки прозвучало багато щирих слів і теплих побажань на адресу її учасників. Представники культурної та мистецької спільноти високо оцінили творчість молодих майстрів-керамістів, відзначивши їхній індивідуальний художній почерк, професійний рівень і повагу до традиції. У своїх виступах вони висловили захоплення роботами авторів, а також подякували організаторам за підготовку й проведення заходу, який став переконливим свідченням тяглість мистецької спадщини та її живого розвитку

Учасники виставки. Зліва направо: Мати Миколи Чорного, Анастасія Близнюк-Шуфлетюк, Вікторія Никифорок, Василь Ігошин, Вікторія Яремин, Уляна Бальдиш («Мальва»), мати братів Міленків.

ку в руках молодого покоління. Наприкінці зі словами подяки виступили і самі мистці.

Презентація пройшла в дружній і теплій атмосфері. Усі присутні отримали неймовірні емоції від цієї зустрічі. Багато захоплених поглядів. Багато вражень. Безмежна палітра почуттів і чимало схвальних відгуків.

Дякуємо мистцям за збереження й гідне представлення нашої нематеріальної культурної спадщини!

Вивчаймо свою історію та мистецтво і творімо його щодня, адже майбутнє України – в руках кожного з нас.

Марія ПОРОХ,
членкиня Клубу інтелігенції
ім. І.Пелипейка
та Косівського РО «Просвіта».
Світлини авторки та з відкритих джерел.

♦ С Ж О Р І Ж Ж А Д Л Я Д І Ж Е Ї ♦

ЛЮТИЙ КОРОТКИЙ – ДНІ ЗАГУБИВ

Дідусь Андрій сидів біля печі, а його онук Сергійко грався поруч.

– Дідусю, чому лютий має так мало днів? – спитав хлопчик.

Дідусь усміхнувся і відповів:

– Колись лютий був довгим і дуже пустотливим. Він приносив сильний холод і заметілі, і не хотів закінчуватися.

– І що тоді сталося? – здивувався хлопчик.

– Березень, його старший брат, розсердився й сказав:

«Якщо ти не заспокоїшся, я заберу в тебе кілька днів!»

І справді забрав.

– Тому лютий такий короткий? – запитав хлопчик.

– Так, у нього залишилося лише 28 днів.

– А чому інколи 29?

– Раз на чотири роки йому повертають один день, щоб він не сумував. Треба бути справедливими, а не суворими.

Хлопчик усміхнувся.

– Тоді лютий минає швидко!

– Саме так, – сказав дідусь. – А після нього приходить весна.

Мораль: Навіть якщо хтось робить помилку, його не слід карати назавжди. Важливо бути справедливими й

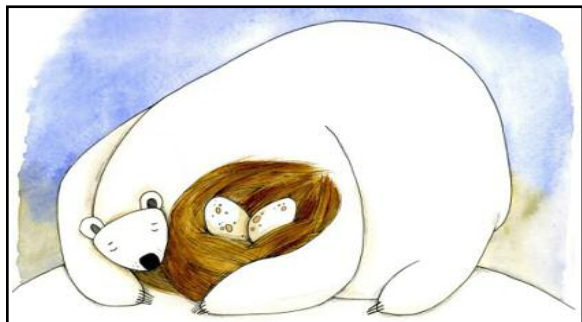
давати другий шанс. Добро допомагає легше пережити труднощі – так само, як швидко минає лютий.

Степан ТРАЙСТА

Марися РУДСЬКА

Чому полярні ведмеді не їдять пінгвінів?

А ви знаєте, чому полярні ведмеді не їдять пінгвінів? Одного разу у голубів зі служби всиновлення птахів зламалися внутрішні компаси. Знаєте, в цих голубів постійно щось ламається! І вони доставили дуже-дуже цінний пакунок зовсім не на той полюс. Звісно ж, згодом голуби отримали догану.

Отримувач не відіслав пакунок назад, тож справу з часом залагодили.

Полярний ведмідь, якому дістався пакунок, дуже здивувався. Він очікував на листа від брата, замовлені з інтернет-магазину книжки і горішки, однак, аж ніяк не на два яйця!

Але, знаєте, полярні ведмеді дуже відповідальні істоти! Тому він одразу ж відповідально поставився до яєць!

Відповідальність дала свої ре-

зультати і всього за два місяці полярний ведмідь вперше в житті зустрівся з пінгвінами.

Варто сказати, що вони одразу ж пройнялись взаємною симпатією.

Тепер відома відповідь на загадку «Чому полярні ведмеді не їдять пінгвінів?»

Бо друзів не їдять.

МАТЕМАТИЧНІ ЗАГАДКИ

1. Їхав одного разу мотоцикліст у місто. По дорозі йому зустрілися п'ять легкових автомобілів і вантажівка. Скільки машин їхало в місто?

2. Було в одній сім'ї два батьки і два сини. Скільки людей було в сім'ї?

3. Жили собі п'ятеро синів, і в кожного з них була сестра. Порахуйте, скільки ж дітей у сім'ї?

4. Одне яйце вариться 4 хвилини, скільки часу потрібно варити шість яєць?

ВІДПОВІДІ:

1. Як мінімум одна.

2. Троє людей: дід, батько і син.

3. Шість дітей.

4. Чотири хвилини (або трошки більше).

21 ЛЮТОГО – МІЖНАРОДНИЙ ДЕНЬ РІДНОЇ МОВИ!

Як кажуть – «Скільки в світі квітів – стільки в світі мов»! Але одна-єдина найдорожча кожному з нас. Це мова, яку ми почули вперше від матері в її піснях, проспіваних нам на сон в її молитві, в її лагідному слові любові до свого паростка.

Це все запам'ятовується! Це робить нас отими добрими, гідними нашого роду синами і дочками.

Міжнародний день рідної мови відзначаємо кожного року 21 лютого, з 2000 р. затверджений Генеральною конференцією ЮНЕСКО. Хоч свято і дуже молоде, воно увійшло у світову свідомість, адже мова є універсальною формою об'єднання людей в єдине ціле, в один народ.

Воснову свята лягло жорстоке придушення владою в Бангладеші демонстрації протесту проти урядової заборони використання в країні бенгальської мови 21 лютого 1952 р.

А скільки заборон, знущань зазнала УКРАЇНСЬКА МОВА в Україні?!

Андрій МАЛИШКО

Буду я навчатись мови золотої
У трави-веснянки, у гори крутої,
В потічка веселого, що постане
річкою,
В пагінця зеленого, що зросте
смерічкою.

Марія ХОРОСНИЦЬКА

Раз мені казала мати:
«Можеш мов
Багато знати,
Кожну мову

Шанувати,
Та одну із мов усіх,
Щоб у серці ти зберіг».
В серці
Ніжну і погідну
Збережу я мову
Рідну!

Анна КІСІЛЬ

«Впродовж століть для жінки української діаспори було важливо не просто втримати українство, а виховати наших дітей великими патріотами України.

Тому родина, церква і мова були основою нашого буття».

Леся УКРАЇНКА
(25 лютого 1871 – 1 серпня 1913)

ПІСЕНЬКА ВЕСНЯНОЇ ВОДИ

З гір на долину
біжу, стрибаю, рину!
Місточки збиваю,
всі гребельки зриваю,
всі гатки, всі запруды,
що загатили люди,—
бо весняна вода,
як воля молода!

УЖЕ ВЕСНЯНЕ СОНЦЕ ПРИПІКАЄ

Вже й сон-трава перецвітати стала.
От-от зозулька маслечко сколотить,
в червоні черевички убереться
і людям одмірятиме літа.
Вже з вирію поприлітали гості.
Он жовтими пушинками вже плавлють
на чистім плесі каченята дикі.

(Уривки з драми-казки «Лісова пісня»)

СМІЛИВЕЦЬ

– Знаєш, мамо, наша тітка така боягузка, – розповідає Василько.
– Але ж, Васильку, що ти таке кажеш? – дивується мама.
– Це на правду так. Як тільки нам треба переходити вулицю, тітка відразу хапає мене за руку.

ІДЕ МИХАСЬ ДО ШКОЛИ

В одній руці несе торбинку зі сніданком, а в другій книжки. Раптом підбігає сусідський песик і вириває Михасевий сніданок.

Хлопчик кидає книжки на землю і кричить:

– Ах так! То бери й книжки і йди до школи!

СУБ'ЄКТИВНИЙ ПОГЛЯД

Учителька радить учням запам'ятати вислів «Краще давати, ніж отримувати».

Хтось із учнів вигукує:

– Мій тато завжди цього дотримується!

– Твій тато хороша людина. А чим він займається?

– Мій тато – боксер!

КУПІВЛЯ І ПРОДАЖ

– Чому ти плачеш, синку? – питає тато свого чотирирічного спадкоємця.

– Я чув, що ти збираєшся купити нового хлопчика, тож мене, напевно, продаси...

УКРАЇНСЬКА ПАРАФІЯ СВЯТИХ АПОСТОЛІВ ПЕТРА І ПАВЛА ОТРИМАЛА НОВИХ ПАСТИРІВ

Неділя, 1 лютого, стала знаковим і радісним днем для української та румунської православних громад міста Сучава. З благословення Високопреосвященнішого Калініка, Архієпископа Сучави і Радівців, в українській місіонерській парафії Святих Апостолів Петра і Павла відбулася урочиста подія - призначення та введення на служіння нових священнослужителів.

Святкування розпочалося звершенням Божественної Літургії, яку очолив собор духовенства. У богослужінні взяли участь протоієрей Дору-Йонел Будяну, представник Протоієрейства Сучава І, а також преподобний протосингел Христофор Мокану, ігумен монастиря Долгаска-Пояна. Спільна молитва, звершена в дусі братерства і церковної єдності, стала глибоким духовним переживанням для всіх присутніх вірян.

Наприкінці Літургії було зачитано архієрейський указ, згідно з яким отця Даніеля Леучука призначено парафіяльним священником, а отця Павла Бурціле – співслужителем парафії Святих Апостолів Петра і Павла. Новопризначеним священникам представники Єпархіального центру вручили Святе Євангеліє, Святий Хрест і ключ від храму – знакові символи пастирської відповідальності, жертвового служіння та довіри Церкви до своїх служителів.

У межах урочистостей єпархіальний радник Михайло Кобзюк, представник Бюро з питань відносин з національними меншинами при Архієпископії Сучави і Радівців, виголосив вітальне слово українською мовою. Він наголосив на важливості збереження духовної, мовної та культурної спадщини української громади в лоні Румунської Православної Церкви. Зі словами щирої подяки до присутніх звернувся також отець Даніель Леучук, етнічний українець родом із Шербівців. Він підкреслив, що його служіння буде спрямоване на поглиблення єдності між українськими та румунськими вірянами, на духовну підтримку кожного, незалежно від етнічного походження та на зміцнення місіонерського покликання парафії.

У події взяли участь численні віряни – як українці, так і румуни, що яскраво засвідчило багатокультурний і згуртований характер громади. Союз українців Румунії був представлений головою Сучавської філії Іллею Саучуком, радницею філії Делією Мартиняк, головою міської організації Лучією Міжок, головою Шербівцецької організації Аліною Мазуряк та головою Сіретської організації Костянтином Попескулом.

Важливим підґрунтям для розвитку парафії є протокол співпраці між Союзом українців Румунії та Архієпископією Сучави і Радівців. У його межах було видано двомовну румунсько-українську брошуру «Життя та акафіст Святого Великомученика Іоанна Нового Сучавського», підготовлену отцем Михайлом Кобзюком за фінансової підтримки СУР. Усі віряни, при-

сутні на богослужінні, отримали примірник цього видання.

Подія стала переконливим свідченням живої та безперервної церковної присутності української громади в Сучаві, а також постійної опіки Румунської Православної Церкви над збереженням традицій, мови та етнічної ідентичності вірян. Призначення священника, який служить і проповідує українською мовою, зміцнює почуття духовної приналежності та впевненості громади в майбутньому.

Офіційне введення на служіння двох священників є знаком стабільності, довіри й надії. Воно ще раз підтверджує, що Церква покликана бути простором єдності, взаємоповаги та солідарності, здатним поєднувати людей різних культур навколо спільної віри та християнських цінностей.

www.uur.ro

Культурно-просвітницький часопис Союзу українців Румунії

РЕДАКЦІЯ:

Головний редактор – **Василь КАПТАРУ**

Іван КОВАЧ

Редактори – **Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ** та **Роман ПЕТРАШУК**

Комп'ютерний набір – **Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ**

Техноредагування – **Роман ПЕТРАШУК**

Друкарня «RCR PRINT» Бухарест, Румунія; **ISSN 1223-8988** Adresa redacției:

Uniunea Ucrainenilor din România, str. Radu Popescu nr. 15,

Sector 1, București, ROMÂNIA, Tel. 0212220748, 0212220753, Fax 0212220737

E-mail: vilne.slovo@uur.ro/ Адреса сайту СУР: www.uur.ro

**Наклад фінансований
Союзом українців Румунії**

ЗАСТЕРЕЖЕННЯ

- За достовірність фактів, цитат, власних імен та інших відомостей відповідають автори підписаних матеріалів.
- Редакція може не поділяти точки зору авторів.
- Надіслані до редакції матеріали не рецензуються і не повертаються.
- Редакція залишає за собою право скорочувати і редагувати надіслані матеріали, не порушуючи їхнього основного змісту.
- З юридичної точки зору за зміст матеріалів відповідають їх автори.